

Norrtäljevikens gömda skatter

En översikt och analys

Uppsats (II) i arkeologi
Stockholms Universitet
VT 2016
Marcus Frid
Handledare: Kenneth Jonson

Innehållsförteckning

1.1 Inledning - Kort om området kring Norrtäljeviken.....	1
1.2 Syfte.....	1
1.3 Frågeställningar.....	1
1.4 Metod.....	2
2. Forskningshistorik.....	2
2.1 Myntimport under vikingatid.....	2
2.2 Familje- och släktskatter.....	3
3.1 Fynden kring Norrtäljeviken.....	4
3.2 Lösfynd och mörkertal.....	4
3.3 Hårnackaskatten.....	5
4. Motivering kring deponering.....	6
4.1 Religion och ägor.....	8
5. Sammanfattning.....	9
Referenser.....	10

Abstract: This paper deals with the concentration of coin treasures that has been found in the vicinity of Norrtäljeviken. It tries to answer why this concentration exists, as well as exploring the motivation behind why the people of the Viking age decided to create these treasures.

Omslagsbild: Ett mynt funnet i en grav vid Broby Bro i Uppland av Aethelred II; Last Small Cross typ ca 1009-1017.

1.1 Inledning - kort om området kring Norrtälje

Uppland är beläget norr om Stockholm och Södermanland (figur 1).

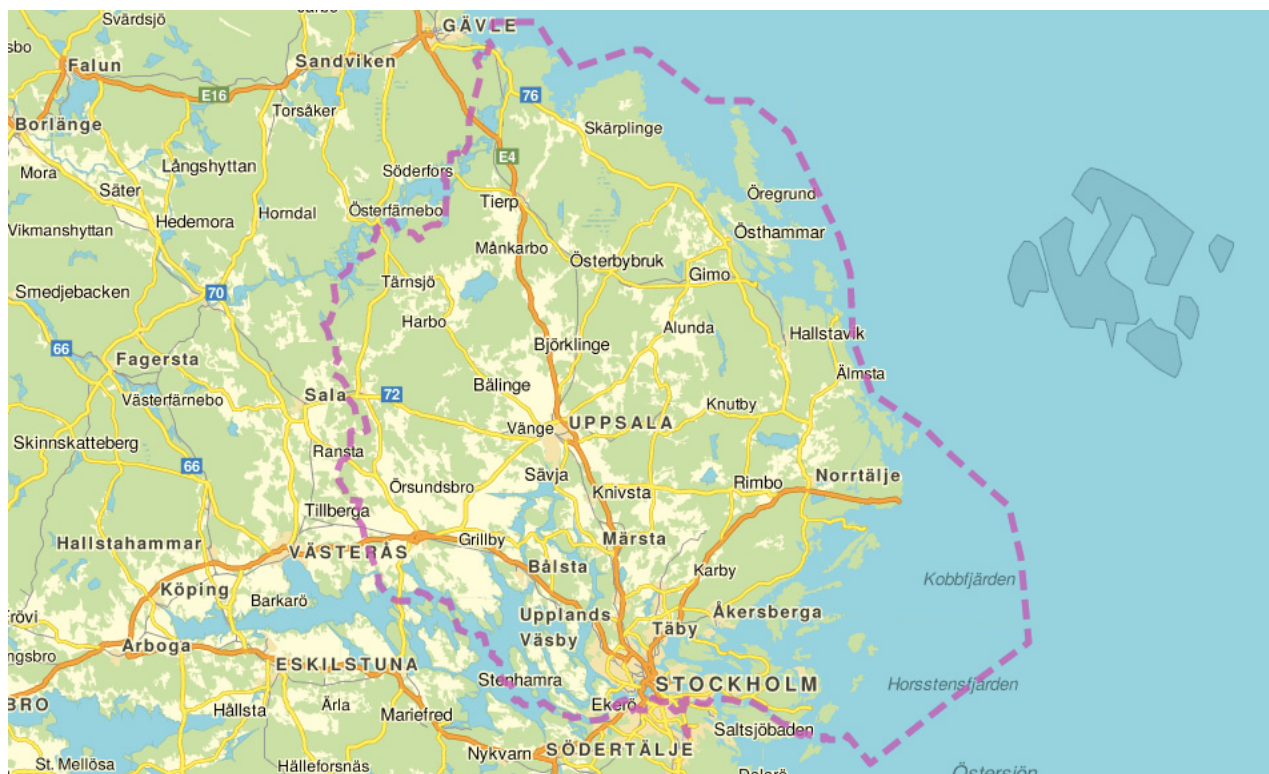
Norrtäljeviken rullar in från Östersjön för att sedan smalna av vid staden Norrtälje som den även har tagit sitt namn ifrån. Längs Norrtäljeviken och runt Norrtälje har det hittats ett antal myntskatter i sockarna Vätö, Roslags-bro, Estuna, Frötuna och Söderby-Karl där den äldsta skatten är daterad till tpq 917/8 samt det yngsta tpq 1051, dessa fynd kommer att analyseras närmare.

Trots att fokus kretsar kring Norrtäljeviken och området runtomkring så är även en kort överblick kring själva Uppland viktigt då dess historia och betydelse säkerligen har påverkat hur folk har rört sig, samt betett sig i området.

En bit bort ifrån Norrtälje ligger en av Sveriges första städer som grundades runt 980 och skulle komma att kallas Sigtuna. En stad som skulle bli väldigt inflytelserik. Det var även här som de första svenska mynten kom och präglades under Olof Skötkonung, mellan 995 och 1030 (Trotzig 1999:477). Något som utan tvekan ha haft en påverkan på invånarna kring detta område.

1.2 Syfte

Syftet är att få en överblick kring de skattfynd som finns inom Norrtäljevikens område samt se vad dess betydelse kunnat vara.

Figur 1. Översiktskarta, Uppland. Foto från Hitta.se

1.3 Frågeställningar

Vad för funktion hade skatterna?
Hur ser innehållet ut i skattfynden?

Varför finns det en koncentration av skatter vid Norrtäljeviken?

1.4 Metod

Kvantitativa och kronologiska jämförelser mellan skatterna.

2. FORSKNINGSHISTORIK

2.1 Myntimport under vikingatiden

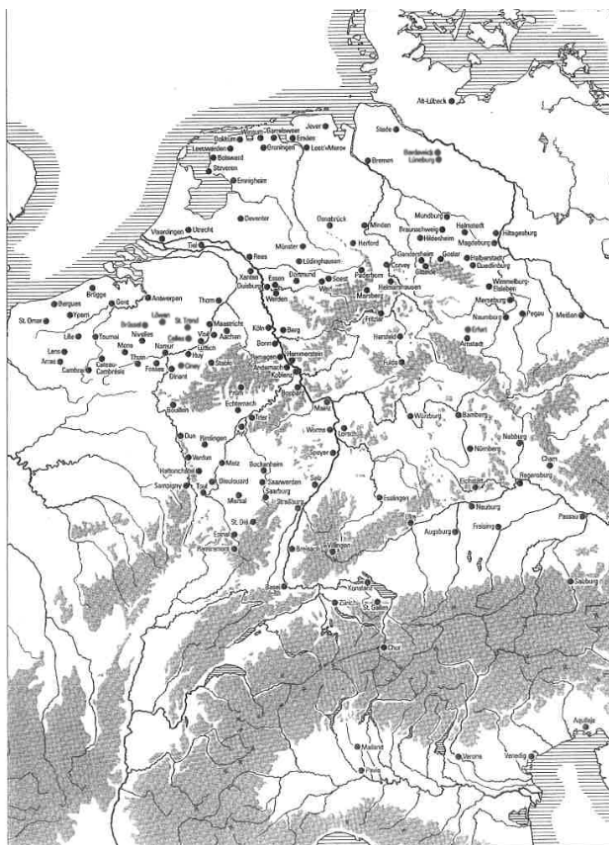
Det var under vikingatiden som importen av utländska mynt med en hög silverhalt exploderade både till länderna i norr som Sverige men även östra Europa. Myntimporten under vikingatiden har aldrig varit stillastående utan de områden där mynten har härstammat från har fluktuerat (Jonsson 2015:55).

Det finns två tidsperioder som skiljer sig från varandra när det kommer till myntimporten under vikingatiden. Den första omfattar 800 till 975, vid den här tidpunkten var dirhemer, som ursprungligen kommer från det islamska riket Kalifatet ansvarig för över 90% av den totala importen. (Jonsson 2015:55) Abbasiderna tog över makten från Umayyaderna som var den tidigare styrande dynastin och som även påbörjade prägningen av områdets mynt. Men det var först efter 750 när abbasiderna byggde en ny huvudstad som skulle gå under namnet Bagdad som exporten skulle öka. Bagdad växte snabbt från ett militärt center till den största staden i området. Med den stora framgången som staden hade så var det snabbt som Bagdad blev ett centrum för internationell handel. Det var härifrån som den första större mängden av de importerade islamska mynten härstammade (Odebäck 2009:13).

Majoriteten av de arabiska dirhemer, och sasanidiska drachmerna fördes in ifrån Ryssland där man kunde röra sig österut på Rysslands floder till Kaspiska havet för att sedan resa vidare till Bagdad och ännu längre österut (Odebäck 2009:11).

Vid slutet av 800-talet sjönk importen från det östra området, för att sedan öka igen i början av 900-talet då importen främst kom från östra Kalifatet istället för centrala Kalifatet. Importen upphörde helt vid början av 1010-talet. Importen västerut under den här perioden var mycket låg och bestod av en liten andel karolingiska och engelska mynt. (Jonsson 2015:55)

Den andra perioden tar vid 975 för att sedan sluta runt 1150. Under den här perioden har importen skiftat ifrån öster till väster. Mynt från Tyskland och England blir majoriteten av

Figur 2. Tyska präglingssorter under vikingatid (Kluge 1991:78)

importen, medan den östliga importen inte kommer i närheten av dess glansdagar. När det väl dyker upp några östliga mynt så är det arabiska och byzantinska mynt (Jonsson 2015:55).

Anledningen till denna ökning av bland annat tyska mynt är på grund av den höga mängden av mynt som präglas just i det området. Under perioden 975 till 1125 präglades det över 2000 olika typer av mynt. Alla ifrån kungar och kejsare till ärkebiskopar och grevar ville ha mynt präglade. Detta gjorde att det fanns mer än 170 olika präglingsorter varav ett flertal var aktiva samtidigt under olika perioder och producerade en variation av olika myntsorter (figur 2). Andra västerländska mynt importerades från en stor mängd andra länder. Den höga nivån av västerländska mynt sjönk 1055 till 1075 för att sedan försvinna helt (Jonsson 2015:55f).

2.2 Släktskatter och familjeskatter

Anledningen till varför människor under vikingatiden deponerade silverskatter i marken kan ha varit många och kan säkerligen ha skiftat från skatt till skatt. Den främsta teorin är att skatterna serverade syftet av en bank, då man deponerade rikedomar för senare bruk och för att skydda dem från andras giriga händer. Alternativt så kan ett religiöst syfte ha funnits, där skatterna serverade som ett offer till gudarna, eller för att följa Odens lagar. I Ynglingasagan nämns dessa lagar, Oden berättar att man ska brännas tillsammans med sina ägodelar och det som bränns följer med till Valhall. Han säger även att man ska njuta av det som man gräver ner i jorden. Med detta i åtanke så kan dessa deponeringar ha serverat samma syfte. Att få med rikedomar till livet efter detta (Odebäck 2009:12f).

Familje- resp. släktskatt brukar handla om en respektive två eller flera generationers kapital i samma skatt. Majoriteten av skatterna består främst av mynt och inte av andra värdefulla föremål (Odebäck 2009:13).

KJ	TPQT	FYNDORT	SOCKEN	LS	ÅR	TOTAL T	LÄNDER	FAMILJ- RESP SLÄKTSKATT
1647	900,9	Åby, grave	Söderbykarl	UP	1920	1	A	Lösfynd
1646	900,9	Södermarjum	Söderbykarl	UP	1887	1	A	Lösfynd
1512,5	917,9	Harka	Frötuna	Up	1843	27	A	Släktskatt
1555	945,5	Bredsättra	Roslags-Bro	Up	1887	3	A	Familjeskatt
1510	952,5	Norra Nånö	Estuna	Up	1781	100	A By	Familjeskatt
1509	958,5	Kullsta	Estuna	Up	1889	18	A Vb	Familjeskatt
1556	969,5	Röcksta	Roslags-Bro	Up	1889	200	A	Familjeskatt
1513	983	Nodsta	Frötuna	Up	1984	1	G	Lösfynd
1512	1025	Görta, gravefield 23, grave 29	Frötuna	Up	1990	1	G	Lösfynd
1508	1046	Hårnacka	Estuna	Up	1984	185	A G E H N S I D S W	Familjeskatt
1668	1051	Uppveda	Vätö	Up	1924	195	A Vb G H E S I D	Familjeskatt

Figur 3. Tabell kring fynden i Norrtäljeviken.

Ofta kan man se dessa skatter som en spargris eller ett sparkonto om man så vill. Där många av mynten inte varit i cirkulation på ett flertal år, samtidigt dock så fylldes skatten fortfarande på med nya mynt som var i cirkulation (Odebäck 2009:14). Dessa familje- resp. släktskatter ses främst som aktiva skatter, vilket betyder att de personer som har haft ansvaret för deponeringen har återvänt till skatten för att förbruka en del av de redan deponerade mynten eller föremålen. Skillnaden mellan familjeskatter och släktskatter är att familjeskatter har brukats under en kortare tid än släktskatterna (Odebäck 2009:22).

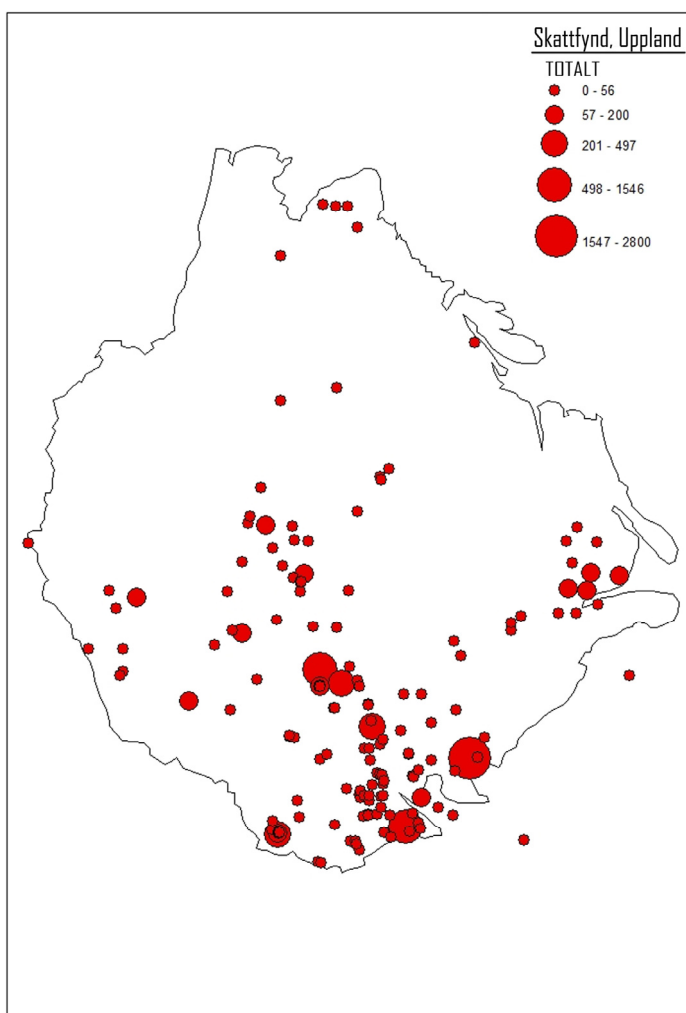
3.1 Fynden kring Norrtäljeviken

I tabellen ovan är de nuvarande myntfynd som är funna runtomkring Norrtäljeviken sammanställda. Det första som kan påpekas är att fynden inte är särskilt stora, varav fyra stycken av dem skulle kategoriseras som lösfynd. De skattfynd som är med på tabellen stiger inte upp i några extremt höga antal mynt utan stannar runt 100 - 200 mynt (figur 3).

3.2 Lösfynd och mörkertal

Av de elva fynden som finns i området så är fyra lösfynd, med andra ord så är det endast ett mynt som blivit funnet. Om dessa lösfynd potentiellt har tillhört några större skatter i närheten av deras fyndplats kan man inte svara med säkerhet på. Med dessa lösfynd och deras potentiella skatter de kan ha tillhört så är det värt att nämna det mörkertal som kastas in i ljuset. Sannolikheten att det enbart ska finnas sex deponerade skatter i området är väldigt låg. Den största andelen av skattfynden i Uppland har blivit funna i närheten kring bland annat Sigtuna och ner mot Stockholmsområdet. Anledningen till det kan vara den mycket mer aggressiva exponeringen av jordbruk, vägarbeten och annan generell bebyggelse som sker i detta område. Detta skapar då en överrepresentativitet kring detta område (figur 4). Norrtäljeviken döljer säkerligen fler skatter, men sannolikheten att finna dessa fynd är mycket lägre då bebyggelsen kring Norrtälje är mycket mindre påtaglig än områden närmare Stockholm. Detta i sin tur har gjort att Norrtäljeviken inte har fått särskilt mycket uppmärksamhet trots att det kan ge en ny möjlighet att förstå hur området såg ut och vad för roll den spelade under vikingatiden.

Samtidigt när man hanterar mörkertal som svävar i området är det viktigt att påpeka lättheten att missbedöma Norrtäljevikens

Figur 4. Spridningskarta av skattfynd i Uppland (GIS)

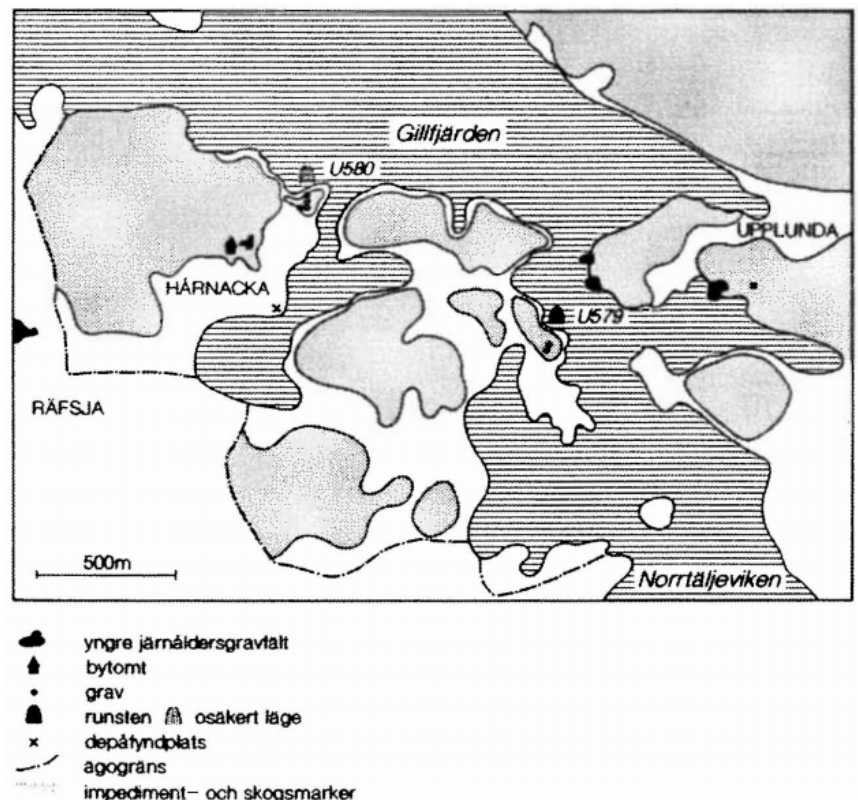
koncentration av skatter. Vid första anblick ser Norrtäljeviken väldigt tilltalande ut med sin abnormala skattkoncentration, men det är lätt att glömma bort att denna koncentration kan mycket väl dyka upp på flera platser i landskapet bara att dessa skattfynd inte än har hittats. Vissa eller stora delar kan till och med ha förstörts av den eviga expansionen av jordbruk och allmän bebyggelse. Detta ska förstås inte hindra en från att göra analyser och tolkningar kring varför det finns en koncentration av skatter kring Norrtäljeviken. Men det är viktigt att ha i åtanke då det lätt kan förvrida perspektivet på området och sätta den på en pedestal som egentligen inte är lika hög som man kanske tror.

Lösfynden i området ser vid första anblick inte särskilt relevanta ut, speciellt i jämförelse med de större skatterna. Men de ger oss dock en viktig andel av informationen. Dessa fynd visar att importen har ägt rum och att mynten har cirkulerat över ett större område i just Uppland och runt Norrtäljeviken. Detta kan påvisas med att de fynd som har blivit funna är inte inhemska präglade mynt, utan består främst av arabiska och tyska mynt (figur 3).

3.3 Hårnackaskatten

Utöver de lösfynd som finns i området finns det även ett flertal större myntskatter i området. Dessa skatter är inte lika stora som de allra största skatterna i landet som ibland ligger på tusentals mynt, istället så rör det sig om ett par hundra mynt i området kring Norrtäljeviken. Oavsett detta så kan en närmare analys kring dessa skatter ge en mycket större inblick kring skatternas natur och områdets innebörd än de lösfynd som diskuterades tidigare.

Ett exempel av de större skatterna är Hårnackaskatten. Den hittades 1984 av två ungdomar på en plöjd åker där de fann 52 mynt koncentrerade på en yta av tjugo kvadratmeter. Denna skatt skulle sedan utökas av Anders Broberg som utförde efterundersökningar på platsen, skatten utökades då till dess nuvarande mängd på 185 mynt. (Klotz, Jonsson 1986:267) Skatten har t.p.q. 1046 och innehåller mynt av västerländskt ursprung med undantag för tre arabiska mynt.

Figur 5. Karta över Hårnacka och närliggande områden. (Zachrisson 1998:101)

Jag har valt att specifikt ta upp den här skatten på grund av den inblick till problematisering kring tolkningen av dessa skatter samt ge en ledtråd till varför denna koncentration av skatter finns runt Norrtäljeviken. Som nämnt ovan så var mynten funna på en plöjd åker spridd över en yta på 20 kvadrat meter. Den ursprungliga

fyndplatsen har alltså blivit förstörd mest sannolikt under själva plöjningsarbetet på åkern. Detta i sig skapar ett problem med att man inte genast kan vara säker på att alla mynt kommer från samma skatt. Denna problematisering ökar bara när efterundersökningar skedde under somrarna 1984 och 1985 (Klotz,Jonsson 1986:267) då antalet mynt mer än dubblerades. Förståligt så räknade man med dessa ytterligare fynd till samma skatt på grund av den närliggande naturen av fynden. Men frågan kvarstår, tillhör alla fynd samma skatt? Möjligheten finns att mynten kan ha kommit från två olika fyndplatser finns. Detta gör att informationen man tar från Hårnacka och skatter med liknande dimensioner ska tolkas med detta i åtanke.

Hårnacka låg vid tiden för fyndet vid en smal vik som ledde vidare genom en smal passage till Gillfjädern. Depåfyndet var då placerat vid en udde som sköt utåt i viken, vilket säger att skatten var placerat i närheten av detta vattendrag. Denna deponeringsplats kan inte ha varit slumpmässig och kan mycket väl ha haft ett religiöst syfte i åtanke.

Väster om Hårnacka ligger den dåtida vikingabebyggelsen Råfsja, och österut ligger Upplunda (figur 5). Och norr över Gillfjädern ligger den nu försvunna bebyggelsen Utby (Zachrisson 1998:100f). Det är inte möjligt att säga när Hårnacka först bebyggdes. Men inom området finns det 14 övervuxna gravar, vilket tillsammans med skattfyndet skulle ge en bra datering till vikingatid. Deras ovannämnda grannby i Råfsja skulle möjligtvis kunnat vara dem som skapade bebyggelsen i Hårnacka (Zachrisson 1998:1001).

Man kan se att en bebyggelse definitivt har funnits genom Norrtäljeområdet och runt Norrtäljeviken. Med dessa bosättningar så är det självklart att idén kring deponeringen självfallet också existerade där. Anledningen bakom varför Hårnackaskatten och alla de andra skatterna i området deponerades överhuvudtaget står fortfarande på bordet. Anledningarna som jag nämnt tidigare så som sparkapital, för att möjligtvis skydda sina rikedomar från de närliggande bosättningarna. Alternativt så skulle det kunna ha varit ett religiöst offer eller för att visa att man tagit marken i ägo. Alla dessa teorier är fullt möjliga. Men kan närvaron av Sigtuna ha påverkat hur dessa individer hanterade deponeringen?

4. Motivering kring deponering

Många av de skattfynd som kan hittats i Norrtäljeviken såsom Hårnackaskatten är deponerade i närheten till den dåvarande strandlinjen. Denna närhet till vatten måste även också gjort den här platsen och området mycket attraktiv. Då man kunde nå hela vägen ut till Östersjön samt till andra närliggande boplatser. I och med denna relativa lätthet att kunna röra sig mellan de olika områden där fynden har hittats, så skulle det kunna påvisa på att ett mindre handelsnätverk kan ha existerat i området. Skulle detta handelsnät gjort området rikare och därmed gjort deponeringar möjliga för familjerna och därmed förklara varför en koncentration finns i området (figur 6)?

Hur påverkar denna information om ett handelsnät den stora mängden familjeskatter jämfört med släktskatter. Av de fynd som kan kategoriseras som familje- resp. släktskatter kan fem av dessa fynd kategoriseras som en familjeskatt. Även här måste källkritiken benämnas. Statistiken kring familjeskatterna skulle kunna vara en ren slump och att mörkertalet som säkerligen rör sig i området har påverkat statistiken? Detta är nog säkerligen fallet. Trots detta kan denna mängd familjeskatter säkerligen ha framstått av liknande situationer, som är värda att undersöka närmare.

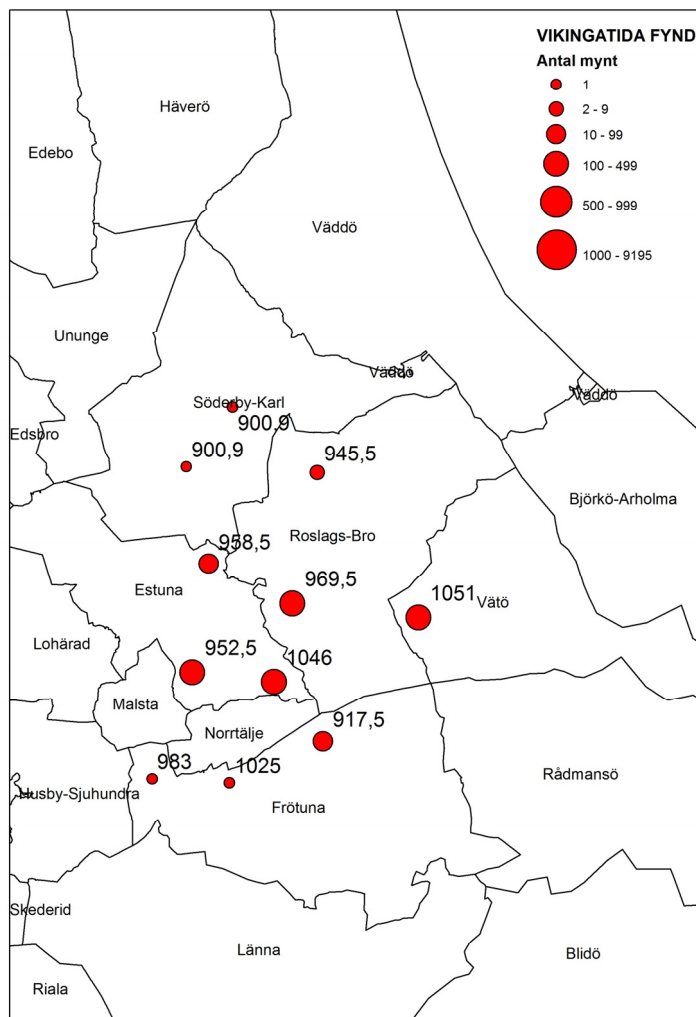
Med Sigtuna liggandes inte allt för långt bort så måste området säkerligen ha påverkats av dess betydelse och dess politiska signaler den skulle komma att sända ut i landskapet.

Ett möjligt exempel på detta är att se på hur skatterna kring norrtäljeviken kronologiska kurva ser ut. Man kan tydligt se att skatterna följer den typiska kronologiska kurvan gällande importen österut från runt 800 till 975. Men vid början av nästa import som denna gång sker från västerut, så kan man märka ett tydligt avbrott i skattfynden kring 990 till runt 1010 då enbart ett antal lösfynd med västlig härkomst dyker upp. Trots att det är under den här tiden då den importen ökar i mängd.

Årtalet 995 är av särskilt intresse då det var runt denna tid som Olof Skötkonung började prägla mynt i Sigtuna. Detta beslut måste säkerligen ha kommit och påverkat inte bara invånarna inom Sigtuna själv utan även de som var bosatta utanför. För att kunna prägla mynt så behövde Olof Skötkonung försöka ta kontroll över handeln kring metall inklusive mynt vars härkomst var utifrån.

Detta gjordes då i åtanke att få sin egen myntning att bli betydelsefull och bli den valuta som dominerar i området. Något som skulle vara ett effektivt sätt att etablera dominans över området. Denna kontroll över området i Uppland kan förklara avbrottet i skattfynden som så plötsligt som de slutade tog fart igen med Hårnacka skatten vars tpq ligger på 1046. Även detta årtal är av intresse då präglingsen av mynt tog slut i Sigtuna vid 1030, vilket förstärker idén om att Sigtunas kontroll över området påverkade den mängd man deponerade. Detta skulle även visa på att Norrtäljeviken var ett relativt rikt område.

Ännu en förklaring som kan ha bidragit till en drastisk minskning av skattfynden är den degradering av arabiska mynt som orsakade avbrottet av myntimporten från öster. Denna degradering orsakades av att de gruvor där man utvann silvret hade börjat sina. Genom detta så började de blanda ut silvret med koppar, vilket skapade en mindre nominellt värde på mynten. Detta gjorde att importen haltade för att sedan börja igen fast denna gång västerut (Odebäck 2009:12). Kanske märktes detta i antalet mynt som blev importerade under denna period, och att det helt enkelt blev en brist på mynt som kunde deponeras.

Figur 6. Spridningskarta av myntskatter runt Norrtäljeviken (GIS)

4.2 Ägor och religion

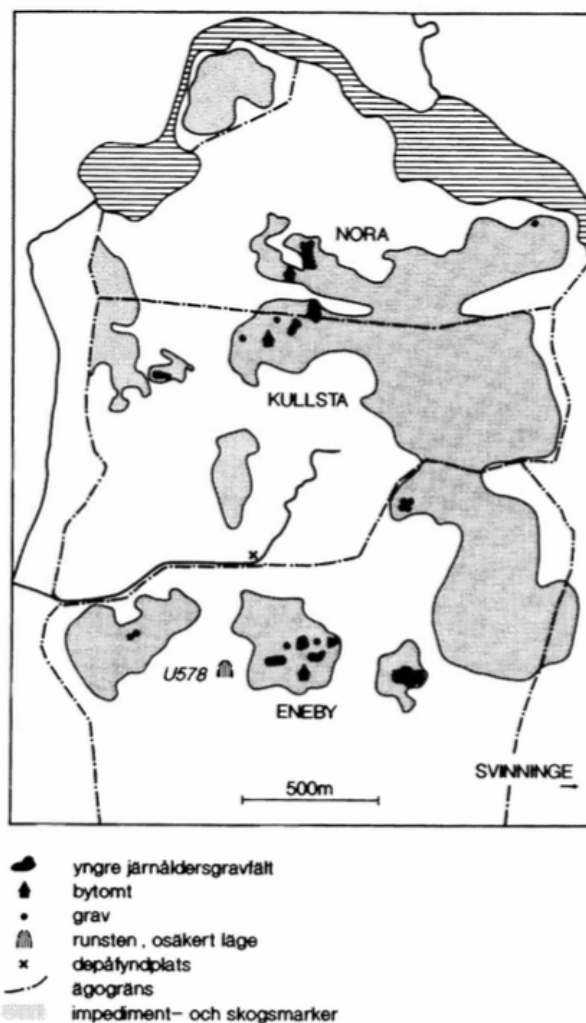
Att äga mark är något som alltid har varit en stor del av människans natur. Att markera vad som tillhör en själv. Detta har skett på ett flertal olika sätt och har förändrats genom historien ända fram tills idag. Det har visats genom murar, staket eller andra bebyggelser. Oftast så görs det genom någon slags manipulering av marken och landet runtomkring. Men kan deponeringen av vissa skattfynd ha fungerat på ett liknande sätt? Detta är svårt att svara på förstås. Men om man jämför skattfynden med det vi vet från historiska kartor så kan vi se att en grupp av dessa skattfynd faller in med ägogränser. Ibland så brukar dessa ägogränser skiljas med tydliga förändringar i landskapet så som ett vattendrag eller en våtmark (Zachrisson 1998:114). Ett exempel på detta kan hittas inom Norrtäljevikens område. Specifikt menat skatten som blev funnen i Kullsta 1889.

Kullsta skatten är funnen vid en plats som stämmer överens med dessa kvalifikationer (figur 7). Den är deponerad i närheten av ett vattendrag och på en plats som var sank ängmark under vikingatid. Det finns även inga anlag för att denna gräns inte skulle kunna härstamma tillbaka till järnåldern och tiden för deponering av skatten. Sannolikt så är den här skatten kopplad till denna gräns mellan Kullsta och Eneby, dock så kan man inte heller utesluta att deponeringen kan ha förknippats med den dåvarande våtmarken

(Zachrisson 1998:116). Utöver Kullsta kan även Hårnackaskatten ha haft ett liknande syfte, med dess närhet till en geografisk avvikelse varav udden där den är deponerad och med dess närhet till vatten så skulle även den kunna vara kopplad till ägogränser. Men liknande med Kullstaskatten så är Hårnacka också deponerad i närhet till vatten så ett religiöst inslag är också möjligt (figur 4).

Att deponera i våtmarker är något som har ekat genom en stor del av Skandinaviens historia. Så att utgå från att denna spänning kring våtmarker och dess religiösa betydelse fortfarande fanns kvar är inte helt omöjligt.

Att sänka ting ner i marken är något som nämns inom asatron, specifikt inom Ynglingasagan där Oden berättar att det man gräver ner i jorden ska man njuta av och det som bränns på gravbålet följer med till Valhall (Odebäck 2009:12). Med detta i åtanke så är det inte långsökt att dessa deponeringar, specifikt dem som skedde i närheten av vatten eller dåvarande våtmark kan vara kopplade till ett religiöst tankesätt.

Figur 7. Karta över Kullsta och dess gränser (Zachrisson 1998:114)

5. Sammanfattning

Vid Norrtäljeviken område finns det en koncentration av skatter som skiljer sig från resten av landskapet. Av de 11 skatterna i området är 6 stycken familjeskatter och en är en släktskatt och resten är lösfynd. Dessa skatter följer en normal kronologisk kurva gällande importen till Sverige under vikingatiden med den arabiska importen 800 - 975 och den västerländska importen 975 - 1150. Dock så sker det ett glapp i skattfynden vid 990 - 1010. Samma årtal som myntningen började ta fart i Sigtuna. Myntfynd från denna tid är mycket låg och i stort sätt icke-existerande. Detta skulle påvisa att Sigtuna hade kontroll över området speciellt med importen av mynt och andra värdefulla metaller.

Funktionen kring dessa skatter var troligtvis flera än en och skiftar från skatt till skatt. De kan ha fungerat som en slags sparbössa då alla av skatterna bortsett från lösfynden räknas som aktiva. Dessa skattfynd användes möjligtvis även också ibland som en förstärkning av gränser då det finns en grupp av dessa skatter som är deponerade vid platser som skulle tolkas som en ägogräns. Även ett religiöst tankesätt skulle kunna ha spelat en stor roll till varför man valde att deponera skatterna i marken.

Troligtvis var Norrtäljeviken ett av flera områden som ännu inte hittats med liknande koncentrationer av skatter. Norrtäljeviken med alla dess bosättningar skulle kunna haft ett potentiellt handelsnät och kunna ha serverat ett ännu större handelsnätverk som kopplade ihop Norrtäljeviken med Sigtuna. Vilket skulle kunna ha resulterat i att området blev rikare än sina grannar och i sin tur förklara koncentrationen av skatter kring Norrtäljeviken.

REFERENSER

Jonsson, Kenneth 2007. Coin circulation in Viking-Age Germany. *Money circulation in antiquity, the middle ages and modern times; time, range, intensity* (red. Stanislaw Suchodolski). International symposium of the 50th anniversary of Wiadomości Numizmatyczne, Warsaw. 13-14 October 2006. Warszawa-Kraków 2007, 109-126.

Jonsson, Kenneth 2015. Viking Age coins found in Sweden. *Small things wide horizons. Studies in honour of Birgitta Hårdh* (red. Lars. Larsson et al.). Oxford 2015, 51-7.

Kluge, Bernd 1998. *Deutsche Münzgeschichte von der späten Karolingerzeit bis zum Ende der Salier (ca. 900 bis 1125)*. Sigmaringen. Jan Thorbecke.

Klotz, Eva och Jonsson, Kenneth 1986. Hårnackaskatten. *Svensk Numismatisk Tidskrift* 1986:9-10, 267.

Odebäck, Kerstin. 2009. *Familje och släktskatter under äldre vikingatid*. Myntstudier Nr 2009:2

Trotzig, Gustaf. 1999. Från en gammal till en ny religion. *Arkeologi i Norden del 2*. red. Göran Burenhult. Stockholm: Natur och kultur, 470-477

Zachrisson, Torun. 1998. *Gård, gräns, gravfält Sammanhang kring ädelmetall depåer och runstenar från vikingatid och tidig medeltid i Uppland och Gästrikland*. Stockholm.

<http://hitta.se/>

Stockholms
universitet